

RZEŻWI (8) *ai*

rżeżwi (4), **rżeżwy** (3), rżeżwi *a.* rżeżwy (1); rżeżwi *Górndworz, KochPs, KochFr, Calep*; rżeżwy *Mącz, SkarŻyw, GrochKal*.

-é- (2) *KochPs, KochFr*, -e- (1) *Mącz*.

comp rżeżwi(e)jszy (1).

sg m N rżeżwi, rżeżwy, rżeżwiejszy (5). ◊ [*G* rżeżwiejsz(e)go.] ◊ *A* rżeżwi(e)go (1). ◊ *I* rżeżwim (1). ◊ *f G* rżeżwiéj (1). ◊ [*n I* rżeżwim.]

Sł stp brak, Cn s.v. rzeski, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. Silny, zdrowy, sprawny; acer *Mącz, Cn*; *durus, gnavus, impiger, strenuus Cn* (8) :

a. *O ludziach i zwierzętach; też żwawy, energiczny; vegetus Calep, Cn* (8) : drudzy ludzie rądzi widzą ćichego/ łkromnego: niektorzy záfię bárzey chwałą człowieka rzewiego/ pracowitego. *Górndworz C8v; SkarŻyw 595*; Wprawdzieć [*w dawnych czasach*] nie było kóřtu ná mářzkáry [*tj. wymyřłne stroje*]/ Ale był záwřdy kóř ná řtaniu [= *w stajni*] rżeżwi/ [...] Száblá przy boku *KochFr 104; Calep 1105*; Tu iunak rżeżwy/ tu iefczę rżeżwieřzy: Tu mąż ogromny/ á tu ogromnieřzy. *GrochKal 25*; [*Acer et acris, řcharřf/ řtrong/ dapřfer. P. ořtry/ byřtry/ mężny/ rżeżwy. Volck 4*].

[*rżeżwi z czego* [= *z powodu czego*]: *Iuturná w Metiřtá řie zářie przemięniłá Skoczyřwy da miecz brátu. Co wenus baczyřwy/ Iř řie zeřřlá Iunonie řmiálořć/ przyřkoczyřwy Ořczep z twárdęgo drzewá wydárlá: tu oni [Eneas z Turnus] Serce y řiłę wřziáwřwy ták z dobytęy bróni/ Ten z mieczá/ ten z ořczepu rżeżwi ořrómnęgo [hic gladio fidens, hic acer et arduus hasta XII 789]/ Dzieło zřobá zácęli Márlá przewaźnégo. *VergKoch 369*.*

rżeżwi na co: *LEw Dromádáriuřá záwołá do řiebie/ Mowiáć/ w řtronę dáleká chcę mieć pořlá z ćiebie/ Gdyżę miedzy żwierzęty ty ná bieg rżeżwieřzy PaprKóło Q4 (Linde).]*

Wyrażenie: »rżeżwy w ręku« (1): *Acer Thurnus. Mężny rżeżwy mąż w ręku. Mącz 2b.*

W przen (1) : *A řmierć nie próżnowáłá/ iednáko morzęcy Okrutna wieki ludzkie y rodzaj bydłęcy. Płóđ wewřzytkim AEgypćie pięrworodny zbiłá/ Y kwiat rżeżwięy młodořci nagle pořufzyłá. KochPs 117.*

b. [*O wzroku: bystry*: *W co gdyby kto rzewim okiem á wřzey lipkořci wolnym poyzřeć chciał/ ták mniemam że řię tey odmianie názwřłká tego dziwowáć przeřtanie CzechNT +4v.*]

c. [*O głořie: donořny, dźwięczny; acutus, excitatus Cn*: *Słowne teź karánie czářem przypada potrzebne/ w ktorým podobno wżywáć mamy y głořu reźwieřzęgo [!]/ y powagi řłow řuowřzey CiceroKosz 71; Rżeżwy/ Clarus, acutus, argutus, sonorus. Volck Yyy2v.*]

2. [*Agresywny, napastliwy*:

W przeciwstawieniu: »rżeżwi ... łagodny«: [*Demetrius Falerius*] ien řubtylnie káżdą rzecz rozbięrl/ wymowcá był nie bárzo rżeżwi/ wřzákoź iednák łagodny *CiceroKosz 2.*]

Synonimy: **1.a.** *barzy, chętlivy, chętny, gorący, gorliwy, gotowy, ochoczy, ochotny, pochopny, rzeski, skwapliwy, skwapny, żarliwy*; **b.** *bystry, ostry.*